

DOSAR: BIBLIOTECA ȘI DIGITALUL

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU” CONTINUĂ FERM CREAREA CONȚINUTULUI DIGITAL

*Dr. Mariana HARJEVSCHI,
director general, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

Pentru Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2021 a fost anul provocărilor! Ne-am propus să ne resetăm activitatea, pentru a pune în aplicare soluții tehnologice inteligente deja create, dar și să reușim să investim în formarea abilităților, pentru crearea și dezvoltarea resurselor electronice. Aceste aspirații ne-au ghidat spre dezvoltarea produselor și serviciilor cu suportul tehnologiei, dar și spre stimularea extinderii accesului și conectivității cu utilizatorii.

O reușită strategică a Bibliotecii Municipale este ralierea la inițiativa privind Accesul Deschis prin organizarea mai multor ateliere, instruiri, inclusiv creionarea de documente și politici, toate orientându-ne spre dezvoltarea primului Repozitoriu instituțional în cadrul unei biblioteci publice – HAPes. Desigur, primul motiv pentru a înainta spre dezvoltarea arhivei electronice a fost soluționarea problemelor comunicării științifice: colectarea, diseminarea și stocarea tuturor publicațiilor Bibliotecii Municipale, începând cu anii '90 până în prezent. În final, am reușit să lansăm, în cadrul Săptămânii Creativității și Inovației, prima arhivă electronică deschisă, cumulativă, constituită și gestionată de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, gata să acumuleze, să stocheze, să conserve și să disemineze rezultatele activității de cercetare și comunicare, în domeniul biblioteconomic și științei informării,

Pentru Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2021 a fost anul provocărilor! Ne-am propus să ne resetăm activitatea, pentru a pune în aplicare soluții tehnologice inteligente deja create, dar și să reușim să investim în formarea abilităților, pentru crearea și dezvoltarea resurselor electronice. Aceste aspirații ne-au ghidat spre dezvoltarea produselor și serviciilor cu suportul tehnologiei, dar și spre stimularea extinderii accesului și conectivității cu utilizatorii.

din cadrul instituției noastre. La 31 decembrie 2021, arhiva însuma deja 266 de înregistrări distribuite pe comunități, ce reflectă diversitatea cercetărilor realizate: bibliografică, bibliologică, biblioteconomică, critico-literară, de marketing și statistică, studii de eminescologie, hasdeologie, dar și informații despre Chișinău, diverse analize, politici, rapoarte, strategii, planuri etc.

Totodată, pe parcursul anului 2021, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” s-a implicat plenar în marcarea celor 585 de ani de la prima atestare documentară a orașului Chișinău prin diverse acțiuni de interacțiune cu chișinăuienii. Într-un mod inedit, ediția a III-a a programului „Provocarea verii”, care s-a desfășurat în perioada 7 iunie – 31 iulie, a oferit instituției noastre oportunitatea de a se transforma într-un laborator de lectură, explorare, joc și creativitate cu resurse unice. Genericul ediției 2021, „Citește și descoperă Chișinăul!”, a trezit interes și a invitat spre cele 27 de filiale circa 1 900 de copii, care au avut șansa să descopere Chișinăul prin intermediul a 3 178 de activități de animație. Cele mai atractive au fost: lecturi despre Chișinău, cunoașterea personalităților chișinăuene, explorări creative prin fotografii, scriere a istoriilor locale, creare de ierbare, insectare etc.; elaborare de hărți ale monumentelor și ale locurilor de importanță istorico-culturală ș.a. Un experiment benefic de a invita la o lectură antrenantă, dinamică a fost „Turnirul lecturii” (din engl. „Reading logs”). Axat pe principiile funcționale ale lecturii, „Turnirul lecturii” a stipulat ca fiecare copil înscris în program să-și asume angajamentul de a citi zilnic minimum 20 de minute. Astfel, timpul alocat lecturii zilnice a presupus lectura liberă și independentă a fiecărui participant, adică pe placul individual al fiecăruia, desigur, conform tematicii programului. Performanțele fiecărui cititor au fost consemnate în grila de autoevaluare – Fișa-cronometru, unii dintre ei ajungând și la peste 316 960 de minute. Impresionant, nu-i așa?

Tematica Colocviilor de vară, ediția a X-a – „Contribuțiile bibliotecii publice la valorificarea memoriei locale” – s-a axat pe analiza bunelor practici ale bibliotecilor publice în domeniul studierii și promovării istoriei locale din Chișinău, dar și pe experiența bibliotecilor județene din Cluj, Constanța, Brăila, București. Comunicările participanților au evidențiat rolul bibliotecilor publice privind crearea memoriei locale prin cercetare bibliografică; crearea și gestionarea colecțiilor de istorie locală; valorificarea și promovarea patrimoniului cultural-istoric. În același timp,

Colocviile de vară au adus în atenția specialiștilor cele mai inovative și creative proiecte pentru și cu utilizatorii, demonstrând experiența filialelor Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” prin intermediul revistelor elaborate de acestea. Vernisarea revistelor, creative și captivante, a confirmat abilitățile bibliotecarilor privind crearea produselor prin utilizarea instrumentelor informaționale. O premieră pentru echipa Bibliotecii Municipale a fost „Licitația de jocuri”, organizată de Secția „Memoria Chișinăului”, oferind prilej de evaluare a produselor educaționale proprii. Incitantă și ludică, această ediție a oferit participanților șansa să descopere o bibliotecă interactivă și transformatoare.

Miza cea mare în reușita anului 2021 a fost interacțiunea și comunicarea dintre filiale, secții, inclusiv crearea parteneriatelor cu actori importanți din comunitate (instituții publice, private, ONG-uri, inițiative civice etc.), prin varietatea de campanii organizate de bibliotecă. Prima campanie care a readus utilizatorii la bibliotecă, după o perioadă dificilă marcată de pandemie, a avut un generic sugestiv – „Revino la biblioteca ta!”. Organizată în perioada 7-23 mai, aceasta a reușit să relateze despre importanța bibliotecilor publice ca spații atractive, deschise pentru informare, cunoaștere, interacțiune, dar și să amintească despre rolul vital al acestor instituții în comunitate, organizând tururi virtuale, întâlniri cu cititorii, cu scriitorii, cu alte personalități. Devenită deja tradițională, campania de atragere și de fidelizare a utilizatorilor „Fii deștept! Ia un card inteligent la BM B.P. Hasdeu”, organizată în perioada 7-30 septembrie, a promovat ideea obținerii cardului de acces la bibliotecă, a modului de înscriere la bibliotecă, a ofertei de servicii, cei 3 795 de utilizatori noi înregistrați în această perioadă, înțelegând mai bine mecanismul de obținere a beneficiilor cardului de acces și avantajul utilizării acestuia în rețeaua BM.

Abordarea colaborativă a creat noi oportunități de servicii și produse pentru utilizatori, dar și pentru echipa de bibliotecari ai Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. În același timp, colaborarea a ajutat să estompăm dificultățile și incertitudinile vizavi de anumite subiecte/acțiuni, conferind profesionalism, calitate și eficiență instituțională. Dezvoltarea abilităților TIC pentru bibliotecari, inclusiv elaborarea și utilizarea conținuturilor educaționale, dar și implementarea programelor de instruire și motivare pentru utilizarea TIC în biblioteci. De asemenea, crearea și publicarea de conținut digital a impulsionat echipa de bibliotecari să se concentreze

pe dezvoltarea Bibliotecii Digitale. Un stimulent important în digitizarea colecției de fonduri culturale din bibliotecă a fost organizarea Conferinței anuale cu genericul „Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” – de la text la biți”, care a avut loc în perioada 19-20 octombrie. Evenimentul a reunit specialiști în biblioteconomie, cercetători științifici, manageri de biblioteci din România și Republica Moldova, precum și experți în domeniul drepturilor de autor, cu scopul de a discuta cele mai actuale tendințe în crearea platformelor cu conținut digital. Evenimentul din acest an a mobilizat specialiștii să pună în aplicare soluțiile tehnologice inteligente deja elaborate, dar și să își canalizeze eforturile pe investirea de resurse și forțe pentru crearea și dezvoltarea patrimoniului informațional și a conținutului electronic, ce vor susține îmbunătățirea calității în domeniul competențelor digitale și prezența bibliotecii în mediul virtual. Astfel, ediția 2021 a conferinței a pivotat pe următoarele subiecte: explorarea experiențelor bibliotecilor publice privind crearea și utilizarea conținutului digital; extinderea și valorificarea Bibliotecii digitale. Finalitatea evenimentului a reprezentat organizarea maratonului „Biblioteca digitală, o metodă complexă de animație profesională”, ce a inclus lansarea procesului de arhivare a unui segment din colecția de carte a Bibliotecii Municipale. Peste 30 de cărți au fost scanate simultan și incluse în catalogul electronic, oferind acces deschis tuturor celor interesați de lectura acestor cărți. Este, cu adevărat, un nou salt spre virtualizarea colecțiilor bibliotecii.

În 2021, echipa de bibliotecari bine instruiți a perpetuat creșterea calității serviciilor digitale oferite. Centrul de Formare Continuă pentru Bibliotecari Campusul Competențelor a coordonat procesul de creare a platformei unice pentru conținut educațional digital destinată bibliotecarilor, dar și utilizatorilor, izbutind să organizeze prin intermediul spațiilor fizice, dar și al mediului online instruire, webinare, tutoriale etc., livrate de formatorii secțiilor și filialelor. Noul site al Campusului Competențelor a reușit să promoveze și să externalizeze conținuturile educaționale digitale atât de necesare bibliotecarilor din întreaga comunitate profesională. Astfel, bibliotecile au devenit ancore ale comunității pentru a oferi acces sigur la rețele, respectând confidențialitatea, și sprijin pentru abilități digitale și educație pe tot parcursul vieții.

Totodată, orașul Chișinău a devenit parte a rețelei „Orașe care învață”. Aderarea la Proiectul DVV (Institute for International

Cooperation of the Deutscher Volkshochschul-Verband e.V.) a oferit instruire pentru 15 bibliotecari, urmând modelul andragogic de învățare a stilurilor de instruire a adulților, precum și instruirea managerilor în domeniul managementului strategic. În continuare, oferta de servicii pentru adulți va fi dezvoltată și va contribui la implementarea Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030, dar și la asigurarea unei educații de calitate incluzive și echitabile prin promovarea oportunităților de învățare, dar și crearea a spațiilor publice moderne, sigure, rezistente și durabile.

Dinamismul procesului de cercetare de la Biblioteca Municipală s-a manifestat prin elaborarea și editarea unei game variate de publicații. Colecția „Professional” a fost completată cu lucrări de excepție, care reliefează teme actuale de cercetare în cadrul bibliotecii: Lidia Kulikovski. *Biblioteca interactivă: 111 forme și metode de animație*; Nelly Țurcan. *Explorarea metodelor de cercetare în biblioteconomie și știința informării*; Natalia Goian. *Prelucrarea informației: manual pentru bibliotecile publice*; Elena Butucel. *Universul lecturii la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*; Lidia Kulikovski, Parascovia Onciu, Ludmila Capița. *Biblioteca „Transilvania”: trei decenii de contribuție comunitară; Точка притяжения – Библиотека им. Ицика Мангера: 30 лет со дня основания (2-е издание)*. La fel, se demonstrează o evoluție pozitivă în domeniul cercetării bibliografice inițiate de bibliotecile-filiale și apariția următoarelor lucrări din colecția „Bibliographica”: monografia bibliografică *Nicolae Esinencu – fulminantă performanță literară*, elaborată de Biblioteca „O. Ghibu”, alcătuitori Vitalie Răileanu și Margareta Cebotari; și monografia bibliografică *Ianoș Țurcanu: viața mea e doar iubire*, elaborată de Biblioteca „Transilvania”, având ca alcătuitori pe Ludmila Capița, Parascovia Onciu și Valentina Leahu. Sperăm că va fi prolifică și noua colecție, lansată în 2021, – „Dialoguri”, în cadrul căreia a fost deja editată cartea Mariei Pilchin *Ștefan cel Mare 148. Diagonale (Interviuri, anchete, dialoguri și convorbiri despre carte, bibliotecă, lectură)*.

Biblioteca „Transilvania” a fost și rămâne a fi excepțională și astăzi, cultivând un respect aparte față de cartea românească, față de valorile perene, față de oamenii care o fac să existe și cu care se mândrește, pe bună dreptate, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. În 2021, Zilele Bibliotecii s-au desfășurat sub genericul „Biblioteca „Transilvania”: trei decenii de contribuție comunitară”, fiind susținute în perioada 31 august – 2 septembrie, în parteneriat cu

Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj (România) și Pretura sectorului Ciocana.

La distanța de 20 de ani de activitate, conceptul unei Biblioteci Publice de Drept a demonstrat din plin că investiția într-un astfel de proiect a meritat, că a cucerit pe fiecare, de la un simplu cetățean, la un profesionist în domeniu (avocat, judecător, polițist etc.), sau de la un bibliotecar din țară la unul din afara țării, poziționându-se ca resursă de calitate, una originală, accesibilă fiecărui chișinăuian. Zilele Bibliotecii, cu sloganul „Biblioteca Publică de Drept – 20 de ani în serviciul comunității”, aniversate la 24 mai, au simbolizat o realizare de succes a Fundației Soros-Moldova, a Primăriei municipiului Chișinău și a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” alături de partenerii săi. Într-o formă inedită, au fost organizate și Zilele Bibliotecii „I. Mangher”, Zilele Bibliotecii „Târgu-Mureș”, Zilele Bibliotecii „L. Rebreanu” și Zilele Bibliotecii „Maramureș” – toate având un program variat de activități, organizate atât online, cât și offline.

Gândirea design (design thinking) pentru Biblioteca Municipală a fost deopotrivă o abordare creativă și un mod de gândire profund centrată pe utilizatori. Această tratare anunțată în

În final, reiterăm că biblioteca trebuie să se adapteze schimbărilor permanente care au loc în societatea contemporană pentru a face față solicitărilor tot mai complexe venite din partea utilizatorilor, dar și a mediului. În 2021, Biblioteca Municipală a susținut cu brio acest examen al provocărilor economice, demografice, sociale, pandemice.

diverse articole, ateliere profesionale, desfășurate în anii precedenți, au condus la descoperirea de noi soluții inovative și de impact pentru începerea renovării spațiilor pentru Biblioteca de Arte „T. Arghezi” și Biblioteca „I. Mangher”. Procesul gândirii design a presupus parcurgerea unor pași spre relevarea soluțiilor din discuții cu specialiști în domeniu, experimentare cu bibliotecarii pentru a deschide noi abordări de design pentru biblioteci

moderne, având ca finalitate, în 2021, schițele de proiect pentru renovarea acestor filiale. Abia așteptăm și redeschiderea spațiilor noi, inteligent amenajate prin culoare și atractivitate, la Biblioteca „M. Lomonosov”.

Evaluarea Bibliotecii Municipale de către Ministerul Culturii, conform criteriilor stipulate în Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice (2020), s-a încununat cu oferirea categoriei Superioare instituției noastre. Evaluarea a demonstrat că instituția

noastră reprezintă un model ce urmează standardele de calitate în domeniul biblioteconomic, oferă bune practici privind livrarea serviciilor pentru utilizatori, reușește să se poziționeze pe scara valorică a comunității și menține o imagine bună în relaționarea cu partenerii, fondatorii și finanțatorii.

În final, reiterăm că biblioteca trebuie să se adapteze schimbărilor permanente care au loc în societatea contemporană pentru a face față solicitărilor tot mai complexe venite din partea utilizatorilor, dar și a mediului. În 2021, Biblioteca Municipală a susținut cu brio acest examen al provocărilor economice, demografice, sociale, pandemice.

DIGITAL, DIGITIZARE, DIGITALIZARE ÎN PAGINILE REVISTEI „BIBLIOPOLIS”

Conf. univ., dr. Lidia KULIKOVSKI

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a fost întotdeauna în pas cu tendințele de dezvoltare profesională și tehnologică. Preocuparea de subiectul tehnologiilor digitale are o istorie la BM. Cu vreo 30 de ani în urmă, Alexe Rău, directorul BNRM, vizionar fiind, a elaborat *Modelul cibernetic de dezvoltare a sistemului de biblioteci din Moldova* care includea digitizarea și digitalizarea domeniului. Costul proiectului era de 2 milioane lei. Au zis că-i prea scump. Ni l-au întors să-l ieftinim până la 1 milion lei. Oricum, Ministerul Culturii a tăragănat, a tăragănat până l-a dat la coșul de gunoi.

Atunci noi, la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, am hotărât să creăm o infrastructură pentru a digitaliza serviciul Managementul Resurselor (Achiziție, Prelucrare de carte cu toate componentele). Cumpărasem calculatoare autohtone de la uzina „Signal” încă în '89. Monitoarele erau mici cam ca tabletele actuale, dar printerul era, cred, de jumate de metru lățime, cu valuri de hârtie lată cu găurele din ambele părți, și făcea o gălăgie când imprima de-ți părea că merge un tractor. Așa lucram la ele... Visam la un catalog electronic. Și l-am realizat. A fost primul catalog electronic în domeniul biblioteconomic din Moldova. Prima filială dotată cu calculatoare IBM a fost Biblioteca „Ițic Mangher” care, dintr-un proiect american, a obținut vreo zece calculatoare.